

Onderwijstechnologisch expertisecentrum Otec
Open Universiteit Nederland

Eindrapportage deelproject **Onderwijsaanpak**

Didactische scenario's

Colofon

Titel:	Eindrapportage deelproject onderwijsaanpak
Subtitel:	Didactische scenario's
Auteurs:	Jocelyn Manderveld, Kathleen Schlusmans, Leo Wagemans, Theo Bastiaens, Hans Hummel
Projectleiding:	Jocelyn Manderveld
Projectondersteuning:	Mieke Mocnik-Haemers
Uitgifte:	Otec
Datum druk:	12 mei 1999

© 1999, Onderwijstechnologisch expertisecentrum,
Open Universiteit Nederland, Heerlen.

Behoudens uitzonderingen door de wet
gesteld mag zonder schriftelijke toestemming
van de rechthebbende(n) op het auteursrecht
niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd
en/of openbaar gemaakt door middel van
druk, fotokopie, microfilm of anderszins,
hetgeen ook van toepassing is op de gehele of
gedeeltelijke bewerking.

| Onderwijstechnologisch expertisecentrum (Otec)
Open Universiteit Nederland

Eindrapportage deelproject onderwijsaanpak
Didactische scenario's

Inhoudsopgave

Inleiding	7
1. Werkwijze	8
2. Wat is competentiegericht onderwijs?	10
3. Criteria voor het beoordelen van competentiegerichte onderwijseenheden	12
4. Een didactisch model voor competentiegerichte onderwijseenheden	13
Referenties	18
Bijlage 1: Uitwerkingen van checklist	19

Inleiding

In het projectplan 'Ontwerp en realisatie: Fase tot april 1999', is het deelproject 'Onderwijsaanpak' beschreven. In dit deelproject zijn de volgende twee activiteiten verricht:

1. Het maken van concreet uitgewerkte competenties en competentiekaarten;
2. Het maken van concreet uitgewerkte didactische scenario's, die gebruikt kunnen worden voor de modellering van de opdrachtenstructuur van studietaken.

In dit rapport wordt de nadruk gelegd op de uitwerking van didactische modellen en daarbij behorende didactische scenario's.

Uitgangspunt van dit rapport is de 'Eindrapportage werkpakket 1.1: Nadere uitwerking van de structuur van de innovatieve onderwijsaanpak', waarin een beschrijving is gegeven van het begrip didactische scenario's en didactische modellen. 'Didactische scenario's zijn concrete uitwerkingen van een didactisch model, toegepast op de opdrachtenstructuur in de studietaak. Didactische modellen zijn algemene samenhangende theoretische principes en prescripties voortkomend uit de onderwijsleertheorie of uit ad hoc inzichten. De didactische scenario's en achterliggende didactische modellen bepalen hoe één reeks of meer opdrachten wordt gemodelleerd'.

In dit rapport wordt in eerste instantie de werkwijze van de werkgroep beschreven. Daarna wordt ingegaan op het begrip competentiegericht onderwijs en op een aantal criteria die hierbij worden gebruikt. De kern van het rapport wordt gevormd door een beschrijving van een algemeen didactisch model voor competentiegericht onderwijs.

1. Werkwijze

In eerste instantie heeft de werkgroep zich gebogen over het concept competentiegericht onderwijs en is een aantal criteria geformuleerd, waaraan competentiegericht onderwijs zou moeten voldoen.

Daarna is een inventarisatie gemaakt van bestaande projecten en didactische modellen aan de Open Universiteit Nederland die in meer of mindere mate voldoen aan de criteria die aan competentiegericht onderwijs worden gesteld. Deze projecten waren:

- Interactieve praktijkconfrontatie (Buiten Dienst)
- Virtueel bedrijf
- Projectonderwijs
- IMTO: Innovatie Methoden en Technieken Onderwijs
- Domeinproject Integratie Internationaal Recht
- SPOIT-ICT scholingstraject Onderwijsinspectie Nederland
- Competentiegericht Bestuurskunde Onderwijs
- Methoden en Technieken Bedrijfswetenschappelijk onderzoek
- Case-based learning
- Taakgericht onderwijs.

In elk van deze projecten zijn onderwijseenheden ontwikkeld volgens een bepaald didactisch model. Dit model is vervolgens beschreven met behulp van een checklist. Deze checklist bestond uit de volgende vragen:

- Werktitel
- Inleiding/Achtergrond informatie
- Visie op competenties
- Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen
- Beschrijving van didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief
- Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden
- Hoe is de begeleiding geregeld
- Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren
- Leveren studenten (tussen)producten op
- Wat en hoe wordt een en ander beoordeeld (assessments)
- Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten
- Hoe is de toetsing geregeld.

De beschrijvingen van de projecten en bijbehorende didactische modellen aan de hand van de checklist staan in bijlage 1 weergegeven.

Een volgende stap was het verder ontwikkelen van een lijst van beoordelingsdimensies voor het beoordelen van didactische modellen. Deze beoordelingsdimensies zijn gebaseerd op de principes van competentiegericht onderwijs, zoals deze zijn beschreven in hoofdstuk 2. Deze lijst bevatte 13 beoordelingsdimensies. De verschillende didactische modellen zijn op deze dimensies gescoord.

Uiteindelijk is een analyse gemaakt van de verschillende modellen en de beoordeling. Bij deze analyse is vooral gekeken naar constituerende elementen en naar wat kenmerkend is voor een model. Dit heeft geresulteerd in de beschrijving van een didactisch model voor competentiegericht onderwijs met een aantal varianten (keuzemomenten).

2. Wat is competentiegericht onderwijs?¹

Onder competentiegericht onderwijs wordt verstaan onderwijs dat gericht is op het verwerven van bepaalde competenties bij een persoon, uitgaande van bepaalde startcompetenties bij die persoon, zodat deze persoon in staat is om professioneel te handelen in bepaalde probleem- en/of beroepssituaties.

Het onderscheid tussen traditioneel leren en competentiegericht onderwijs kan worden samengevat in onderstaande tabel, waarin beide uitersten van een continuüm worden weergegeven.

Traditioneel leren	Competentiegericht onderwijs
Kennisinhouden en disciplinegerichte vaardigheden als uitgangspunt voor het curriculum	Hoofdtaken van een beroep en praktijk- of probleemsituaties als uitgangspunt voor het curriculum
Student bestudeert vooraf bepaalde inhoud	Student voert studietaken uit, al dan niet samen met andere studenten
Alle studenten doorlopen min of meer hetzelfde curriculum	Afhankelijk van ingangsniveau wordt een curriculum op maat samengesteld
Toetsing van kennis en vaardigheden Docentgestuurde toetsing	Uitvoeren studietaak = toetsing ook self-assessment en peer-assessment
Afzonderlijke vaardigheidsmodules	Algemene vaardigheden geïntegreerd in studietaken
Onderwijseenheden zijn afgeleid uit afzonderlijke disciplines	Onderwijseenheden zijn voor een belangrijk deel interdisciplinair

Tabel 1, traditioneel versus competentiegericht hoger onderwijs (zie ook Schlusmans & Slotman, 1997, p. 163).

Zes elementen in de tabel worden een voor een toegelicht.

Hoofdtaken van een beroep en praktijk- of probleemsituaties als uitgangspunt voor het curriculum

Bij competentiegericht onderwijs komt het accent bij de opbouw van het curriculum, de selectie van de leerstof en de toetsing van de student veel meer te liggen op de taken die een beroepsbeoefenaar competent moet uitvoeren en op de probleem- of praktijksituaties waarin hij competent moet kunnen handelen. Verondersteld wordt dat de kennis, vaardigheden en attitudes die een student moet verwerven, direct kunnen worden afgeleid uit die taken en uit de probleemsituaties. Daarnaast vormen deze taken en situaties ook veelal het uitgangspunt voor het inrichten van het onderwijsleerproces en de toetsing.

¹ De tekst die hier wordt gerepresenteerd is voor een belangrijk deel overgenomen uit Jochems & Schlusmans (In press). Competentiegericht onderwijs in een elektronische leeromgeving.

Student voert studietaken uit, al dan niet samen met andere studenten

In competentiegericht onderwijs staat de studietaak centraal. Studenten worden in een studietaak met problemen en opdrachten geconfronteerd die hen ertoe aanzetten om zelf kennis, vaardigheid en attitudes te verwerven, waarmee ze zich uit de situatie weten te redden en de problemen kunnen oplossen. Zij ervaren dan zelf welke kennis en vaardigheden ze nog niet bezitten en ze worden geholpen en begeleid om deze kennis en vaardigheden zelfstandig te verwerven. Voor studenten is deze actieve leerhouding ongewoon; vandaar dat studietaken zo moeten worden ingericht dat studenten geleidelijk leren om hun eigen leerproces te sturen en om zelfstandig te leren. Bovendien zullen studenten een aantal studietaken ook samen met andere studenten moeten uitvoeren, opdat zij ook leren samenwerken, hetgeen immers ook een van de kenmerken is van praktijksituaties.

Afhankelijk van ingangsniveau wordt een curriculum op maat samengesteld

In competentiegericht onderwijs wordt ervan uitgegaan dat een student alleen datgene moet leren wat hij of zij nog niet of nog onvoldoende kan. Daarom zal met behulp van een ingangstoets worden bepaald welke competenties of welke componenten van die competentie hij reeds beheerst. Vervolgens worden die studietaken aangeboden die de nog ontbrekende componenten betreffen. Met andere woorden: de student krijgt op zijn of haar maat gesneden studietaken aangeboden.

Uitvoeren studietaak = toetsing, ook self-assessment en peer-assessment

In een volledig competentiegericht curriculum worden studenten uiteindelijk afgerekend op de vraag of zij de taken volgens bepaalde criteria hebben uitgevoerd en vindt de afrekening niet plaats op de afzonderlijke kennis, vaardigheden en attitudes die hieraan ten grondslag liggen. Een competentiegericht onderwijseenheid kan dus nooit (alleen) worden afgesloten met een kennis- en/of vaardigheidstoets; studenten zullen daarentegen moeten kunnen demonstreren dat ze in staat zijn een realistisch probleem uit de praktijk bevredigend op te lossen.

Algemene vaardigheden geïntegreerd in studietaken

In een competentiegericht curriculum zal een student bijvoorbeeld niet in een module 'taalbeheersing' worden beoordeeld op presentatie en rapportagetechnieken, maar zal in verschillende studietaken in het curriculum aandacht worden besteed aan het trainen en beoordelen van presentatie- en rapportagetechnieken. Vaak zal de docent 'taalbeheersing' hierbij ook in die andere situaties moeten worden ingeschakeld. Hetzelfde geldt voor aspecten zoals studievaardigheden, het omgaan met informatiebronnen enz. De module of het vak vormt geen eiland, maar maakt integraal deel uit van het totale curriculum.

Onderwijseenheden zijn voor een belangrijk deel interdisciplinair

Studietaken, waarbij studenten geconfronteerd worden met realistische situaties, zijn aangrijpingspunten om te leren competent te handelen. De vorm waarin een studietaak is gegoten, kan variëren. Ongeacht de vorm is essentieel dat ze levensecht zijn en zoveel mogelijk overeenkomen met de situaties en omstandigheden waarin het geleerde in de praktijk moet worden toegepast.

3. Criteria voor het beoordelen van competentiegericht onderwijsseenheden

Uit de omschrijving van competentiegericht onderwijs kunnen de volgende criteria worden afgeleid, waaraan een competentiegericht didactisch model moet voldoen.

1. Relatie met de beroepspraktijk: er moet sprake zijn van een (probleem)situatie die is afgeleid uit de beroepspraktijk, waar studenten mee aan de slag moeten. Dit kan een case, een probleem of een spelsituatie zijn, maar ook een door de student zelf aangedragen praktijkprobleem.
2. Opdrachtgestuurd: in een competentiegericht onderwijsseenheid moet een student een bepaalde opdracht of taak uitvoeren. Een competentiegericht onderwijsseenheid kan dus niet alleen bestaan uit het memoriseren van een boek of een stuk tekst. De student zal steeds kennis en vaardigheden moeten verwerven, omdat hij daar iets mee moet kunnen doen in een probleemsituatie.
3. Aansluiting bij beginsituatie van de student: bij competentiegericht onderwijs wordt ervan uitgegaan dat studenten alleen datgene moeten leren wat ze nog niet kunnen. Dat wil zeggen dat een onderwijsseenheid de student de mogelijkheid moet bieden om te bepalen welke kennis en vaardigheden hij al bezit en wat hij nog moet bijleren. Dit is vertaald in de criteria openheid van leerdoelen en openheid van leerinhoud.
4. Aansluitend bij de wijze van studeren van de student: in competentiegericht leren wordt niet alles voorgeschreven wat een student moet leren en doen, maar heeft de student de vrijheid om ook eigen aanpakken te kiezen.
5. Niet alleen toetsing van kennis en vaardigheden, maar ook toetsing van competentie: in competentiegericht onderwijsseenheden wordt de student beoordeeld op de wijze waarop hij de taak uitvoert en op het product dat dit oplevert en niet op het feit of hij de afzonderlijke kennis heeft verworven.
6. Alternatieve vormen van toetsing: bij competentiegericht onderwijsseenheden wordt ook gebruik gemaakt van zelf-assesment en peer-assessment.
7. Samenwerking: bij de competentiegericht onderwijsseenheid wordt vaak een beroep gedaan op samenwerking met anderen.

Naast deze meer inhoudelijke aspecten is ook bij het beoordelen van didactische modellen gekeken naar een aantal randvoorwaardelijke aspecten:

8. Openheid van tijd, plaats en tempo.
9. Begeleidingsintensiviteit.
10. Ontwikkelingskosten.
11. Exploitatiekosten.
12. Geschikt voor kleine of grote groepen studenten.
13. Eisen die gesteld worden aan werkplekken voor studenten thuis.

De beschreven projecten en de bijbehorende didactische modellen (zie Bijlage 1) zijn beoordeeld op de bovenstaande 13 dimensies. Dit heeft geresulteerd in één basis didactisch model voor competentiegericht onderwijs, waarbij een aantal varianten mogelijk is.

4. Een didactisch model voor competentiegericht onderwijs²

De kern van al het competentiegericht onderwijs wordt gevormd door een praktijkgericht probleem of taak (casus, project) waarmee een student wordt geconfronteerd en hieraan gekoppeld een opdracht eventueel uitgesplitst in deelopdrachten, waarin wordt aangegeven wat hij al dan niet in samenwerking met medestudenten met die taak en dat probleem moeten doen.

In alle modellen van competentiegericht onderwijs worden de volgende onderdelen onderscheiden:

- Introductie
- *Eventueel intake of assessment*
- Schets van praktijkgericht probleem of taak
- Een opdracht en eventueel verder uitgewerkt in deelopdrachten
- Studeeraanwijzingen
- Nieuw te verwerven kennis en vaardigheden
- Terugkoppeling
- Begeleiding
- *Eventueel samenwerkend leren*
- De beoordeling.

1. Introductie

In de introductie wordt aangegeven wat van de student wordt verwacht in de onderwijseenheid. Hier wordt onder andere vermeld:

- de leerdoelen en de competentie die centraal staan
- een inhoudelijke introductie
- een algemene beschrijving van de wijze waarop de student zal studeren
- een algemene beschrijving van de onderdelen of materialen
- een beschrijving van de wijze waarop de begeleiding zal plaatsvinden
- een beschrijving van de wijze waarop terugkoppeling zal plaatsvinden
- een beschrijving van de wijze waarop de (eind)beoordeling zal plaatsvinden.

Daarnaast kan een introductie introductie-oefeningen bevatten die bijvoorbeeld tot doel hebben medestudenten en de begeleider te leren kennen of het groepsproces op te starten. Deze introductie-oefeningen kunnen elektronisch worden georganiseerd, maar ook in een startbijeenkomst (zie bijvoorbeeld Methoden en Technieken van Bedrijfswetenschappelijk onderzoek).

2. Eventueel intake of assessment

In een competentiegericht onderwijs zal vaak een vorm van intake of assessment worden opgenomen. Dit kan veel verschillende vormen aannemen, zoals:

- een gesprek met een begeleider (zie Virtueel bedrijf en Spoit)
- het invullen van een self-assessment-vragenlijst (zie M en T Bedrijfswetenschappelijk onderzoek)
- het invullen van een vragenlijst die naar de begeleider wordt opgestuurd (zie M en T Bedrijfswetenschappelijk onderzoek)
- het organiseren van een bijeenkomst waar een groep studenten gezamenlijk aan een assessment werkt
- het opstellen van een portfolio (zie Virtueel bedrijf).

² De voorbeelden waarnaar in dit hoofdstuk wordt verwezen, staan in bijlage 1.

3. Schets van een praktijkgericht probleem of taak

Hier wordt de probleemsituatie of de taak beschreven die studenten moeten aanpakken. In competentiegericht onderwijs wordt hier altijd een link gelegd naar een concrete praktijksituatie.

Hier zijn verschillende varianten denkbaar:

- een concrete taak (zie M en T Bedrijfswetenschappelijk onderzoek en Spoit): hier wordt een concrete taak beschreven die een student in de competentiegerichte onderwijseenheid moet (leren) uitvoeren, het gaat hier bijvoorbeeld om het opstellen van een onderzoeksplan, het schrijven van een marketingplan, het maken van een beleidsadvies
- een casussituatie (zie Internationaal recht): studenten krijgen een (complexe) casus die een aantal problemen inhoudt die studenten moeten oplossen
- een projectopdracht (zie Projectonderwijs)
- een probleemsituatie (zie Bestuurskunde)
- een spelsituatie (bijvoorbeeld een managementgame)
-

4. De opdracht eventueel uitgesplitst in deelopdrachten

Met betrekking tot de hiervoor beschreven probleemsituatie of taak krijgen de studenten concrete opdrachten. Hierin wordt onder andere beschreven:

- wat ze moeten doen
- welke producten ze moeten opleveren
- de criteria die aan deze producten worden gesteld
- de begeleiding die ze hierbij krijgen
- de terugkoppeling die ze hierbij zullen krijgen.

Hier zijn verschillende variaties mogelijk:

- studenten kunnen sterk gestuurd worden door middel van kleine deelopdrachten, die ze successievelijk moeten afwerken (zie M en T Bedrijfswetenschappelijk onderzoek)
- studenten krijgen een aantal grotere opdrachten (zie IMT0)
- studenten krijgen een grote opdracht (zie Virtueel bedrijf).

5. Studeeraanwijzingen bij de opdrachten

In de studeeraanwijzingen wordt beschreven hoe de studenten de opdracht moeten aanpakken c.q. uitvoeren. Per beschreven onderdeel kan ook de mate van gedetailleerdheid verschillen:

- wanneer ze de opdrachten moeten uitvoeren: er kunnen bijvoorbeeld strikte deadlines gegeven worden (zoals bij M en T Bedrijfswetenschappelijk onderzoek), studenten kunnen ook helemaal vrij worden gelaten in tempo
- hoe ze dit moeten doen: studenten kunnen per opdracht strikte aanwijzingen krijgen hoe ze een en ander moeten doen (M en T Bedrijfswetenschappelijk onderzoek), ze kunnen ook vrij worden gelaten en alleen worden verwezen naar mogelijke aanpakken of handleidingen (Bestuurskunde of Virtueel bedrijf)
- welke hulpmiddelen ze daarbij moeten gebruiken: ook hier kunnen hulpmiddelen uiterst gedetailleerd beschreven worden. Bijvoorbeeld bij opdracht x.x kan u paragraaf 3.2. van hoofdstuk 6 gebruiken of kunnen ze zeer globaal worden aangegeven (u kan bij het uitvoeren van de opdracht het boek xxx gebruiken)

6. Nieuw te verwerven kennis en vaardigheden

Bij competentiegericht onderwijs is het de bedoeling dat studenten nieuwe kennis en vaardigheden verwerven, in functie van de taak of het probleem dat ze aanpakken. In de onderwijseenheid wordt dus altijd aangegeven welke nieuwe kennis en vaardigheden verworven moeten worden en wordt een verwijzing gegeven naar de wijze waarop die nieuwe kennis en vaardigheden verworven kunnen worden.

Ook hier is een aantal varianten:

- in de opdrachten worden studeeropdrachten ingebouwd bijvoorbeeld door studenten de opdracht te geven om een bepaald (hoofdstuk van een) boek of artikel te lezen of te bestuderen. Eventueel worden hierbij zelfs verwerkingsopdrachten en zelftoetsen aangeboden (zie bijvoorbeeld Methoden en Technieken van Bedrijfskundeonderwijs)
- bij het uitvoeren van de taak of de opdrachten moeten studenten zelf ontdekken welke kennis en vaardigheden nog ontbreken. Zij krijgen wel (verwijzingen naar) kennis- en vaardigheidsbronnen aangeboden (elektronisch, schriftelijk, begeleiders) om kennis- en vaardigheidshiaten weg te werken
- op basis van het assessment (zie 2) krijgt de student concrete opdrachten om kennis- en vaardigheidshiaten weg te werken.

7. Het geven van terugkoppeling

Terwijl de student bezig is met het uitvoeren van de studietaak krijgt hij terugkoppeling. Hierbij kan gedacht worden aan:

- ingebouwde terugkoppeling in het materiaal (zie bijvoorbeeld interactieve praktijkconfrontatie)
- gestandaardiseerde terugkoppelingen die worden toegestuurd nadat een student een product heeft ingestuurd
- de begeleider kan echter ook actief het proces volgen en alle (tussen)producten van studenten van commentaar voorzien (zie M en T van Bedrijfswetenschappelijk Onderzoek)
- de begeleider kan alleen een aantal producten van commentaar voorzien.

8. Begeleiding

Tijdens het hele onderwijsproces is er begeleiding aanwezig. Deze kan verschillende vormen aannemen:

- volledig ingebouwde begeleiding in het materiaal (zie interactieve praktijkconfrontatie)
- vangnetbegeleiding: de begeleider is aanwezig voor vragen en problemen
- actieve procesbegeleiding: de begeleider volgt het hele studieproces en grijpt in wanneer hij dit nodig acht
- doelgerichte begeleiding: de begeleider organiseert een aantal (elektronische begeleidingssessies), waarin hij studenten actief begeleidt, bepaalde dingen uitlegt, demonstreert enz.

9. Samenwerkend leren

In een aantal competentiegerichte onderwijseenheden is sprake van een vorm van samenwerkend leren. Dit varieert van:

- een volledig in groep uitvoeren van een taak (zie Projectonderwijs, Virtueel bedrijf)
- het in groep uitvoeren van een of meer opdrachten
- het becommentariëren van elkaars werk (bijvoorbeeld in duo's, zoals bij M en T Bedrijfswetenschappelijk onderzoek)
- het bediscussiëren in groep van het materiaal en het geven van advies aan elkaar (zie IMTO).

10. Beoordeling

In alle gevallen wordt uiteindelijk een product (of meerdere deelproducten) beoordeeld. Daarnaast kan in de beoordeling ook het proces worden meegenomen bijvoorbeeld:

- door het monitoren van de activiteiten van (de groep) studenten
- door het gebruiken van peer- en self-assessment instrumenten
- door de studenten te vragen een logboek bij te houden.

Referenties

Jochems, W. M. G., & Schlusmans, K. H. L. A. (In press). Competentiegericht onderwijs in een elektronische leeromgeving. In K. H. L. A. Schlusmans, et al (Eds) *Competentiegericht Leeromgevingen*. Utrecht: Lemma.

Koper, E. J. R., et al (1998). *Eindrapportage werkpakket 1.1: Nadere uitwerking van de structuur van de innovatieve onderwijsaanpak*. Heerlen: Otec.

Schlusmans, K. H. L. A., & Slotman, R. (1997). Competentieleren als onderwijskundig paradigma voor de integratie van digitale leeromgevingen. In M. Mirande, J. Riemersma, & W. Veen (Eds) *De digitale leeromgeving* (pp. 161-167). Groningen: Wolters-Noordhoff.

Bijlage 1: Uitwerkingen van checklist

DIDACTISCH MODEL
Werktitel Interactieve praktijkconfrontatie (i.c. Buiten Dienst)
Inleiding/achtergrondinformatie Binnen extensieve onderwijssituaties zijn interactieve praktijkconfrontaties een goede manier om competentiegerichte leeromgevingen aan te bieden. Binnen virtuele, maar reële bedrijfssituaties krijgen studenten authentieke opdrachten (studietaken) uit te voeren, die stapsgewijs worden ondersteund vanuit het programma.
Visie op competenties Competenties kunnen alleen binnen een authentieke leeromgeving worden verworven. Dergelijke 'plaatsvervangende ervaringen' kunnen individuele studenten volledig thuis doorlopen ('stages op de vierkante meter').
Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen (lieft aangegeven met een plaatje en met de relaties tussen de componenten) Volgende componenten komen in stappenplanscenario voor als (elektronische) componenten: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Reader</i> bevat overzichtsartikelen, actuele achtergrondinfo, ... • <i>Studiehandleiding</i> bevat uitleg bij verschillende leermiddelen, geeft belang/plaats van taak aan. • <i>Groupware</i> zorgt voor begeleiding, groepsdiscussie, voortgangsregistratie. • <i>Interactieve praktijkconfrontatie</i> is het leerprogramma, waarmee studenten de competentie leren verwerven bij het oplossen van een realistisch probleem. Dit leerprogramma heeft als kern een <i>stappenplan</i>.
Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief. (Hoofd) Taak . Stappenplan . Oriënteringsbasis . Leerdoelen . (Deel) taak . . . Tool/ hulpmiddel . . . Verwijzing . . . Bronnen (just-in-time leerstof) . . . Criteria/checks . . . Terugkoppeling . Tussenproduct . Eindproduct . Terugkoppeling.
Hoe wordt omgegaan met intake? Om programma's te kunnen volgen moet de student bepaalde kennis en vaardigheden hebben opgedaan. De OUNL stelt leermiddelen en toetsmogelijkheden ter beschikking.
Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden? Parate kennis wordt voorondersteld (zie intake). Voor de rest wordt kennis just-in-time verworven, dat wil zeggen tijdens de taakuitvoering zelf.

Hoe is de begeleiding geregeld?

Het programma kent een elektronische begeleider, Senior genoemd, die zich gedraagt als een meer ervaren collega-onderzoeker en niet zozeer als een docent. Hij geeft opdrachten en doet aanbevelingen voor de te volgen procedure. Begeleiding zet studenten dus aan tot taakgerichte activiteiten. Programma bevat ook inhoudelijke (termenboekje) technische (SOS-boekje) en bedieningshulp (via secretaresse).

Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?

NIET of nauwelijks (er is bij deze programma's wel een mogelijkheid tot 'luikjes' in het programma voor niet ingeblikte begeleiding of samenwerkend leren met studenten).

Leveren studenten (tussen)producten op?

Tussenproducten vanuit de verschillende stappen zijn uitprintbaar, worden beoordeeld door Senior. Soms moet de student tussen-of eindproducten naar de examinerator sturen.

Wat en hoe wordt e.e.a. beoordeeld? (assessments)

Programma's hebben veelal een open einde, maar leiden wel tot een eindproduct. Dit eindproduct wordt veelal buiten het programma om beoordeeld door een cursusbegeleider. Meestal is sprake van een bijzondere verplichting.

Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?

Zie begeleiding.

Hoe is de toetsing geregeld?

Zie beoordeling.

DIDACTISCH MODEL
Werktitel Virtueel bedrijf (i.c. alpha run InCompany Milieu).
Inleiding/achtergrondinformatie Tijdens de alpha-run van het VB is een tamelijk open structuur gehanteerd. Op onderdelen moet deze structuur nog verder uitgewerkt en vastgelegd worden (bijvoorbeeld draaiboek met instructies voor de consultants). Belangrijk is te realiseren dat het VB varieert met de opdrachtgever; deze bepaalt de opdracht (en bijbehorende taken, competenties, e.d.).
Visie op competenties Incompany Milieuadvies is een genetwerkt bedrijf. Dat wil zeggen dat de werknemers niet, zoals te doen gebruikelijk zich op eenzelfde locatie bevinden en gesynchroniseerde werktijden erop na houden, maar verspreid over het land hun werk voor InCompany Milieuadvies verrichten op de momenten dat hun dat schikt.
Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen (liefst aangegeven met een plaatje en met de relaties tussen de componenten) Volgende componenten zijn van belang: <i>Kennismanagementschil</i> met relevante documenten en informatie <i>Handboek</i> met informatie over VB-systeem en communicatie <i>Groupware</i> (BCSW) waarbinnen communicatie plaatsvindt. Verder: Adreslijst Studiemateriaal Externe experts Externe verwijzingen Orderportefeuille Afgesloten projecten Tips van medewerkers. Het handboek bevat de structuur van de samenhangende componenten in de portfolio. Bij InCompany Milieu bijv: I Algemene informatie II Dossiervorming over leerdoelen en leerpad Competenties Peer assessments Schriftelijk Mondeling III Beoordeling van het portfolio door de competentieconsulent (voor plaatje: http://www.incompany-exp-3.ou.nl/bedrijfsintranet/bronnen/handboek/bedrijvend_leren)

Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief**Structuur:**

- Intake
 - gesprek met de competentieconsulent
 - student krijgt informatie over systeem (handboek, communicatie,)
 - studenten stellen zich aan elkaar voor
 - competentiemeting (met competentiemeter)
 - aangeven van domeinvoorkeur
 - aangeven van leerwensen, prioritering competenties
 - op basis van intake vind toewijzing van taken en toedeling aan groepen plaats (handmatig)
 - student ontvangt leerwerkcontract (met competenties, opdracht, taken, rolbepaling, etc.).
- Startbijeenkomst
 - begeleider zet de zaken nog eens op een rij
 - GEEN vaste volgorde van taken, maar wel aanbeveling om met plan van aanpak te beginnen
 - begeleider legt kennismanagementsysteem uit
 - begeleider geeft tijdspad aan
- Tussentijdse monitoring
 - Halverwege (na ca 3 weken) evaluatie
 - begeleider bemoeit zich naar eigen believen (er moet nog draaiboek komen)
 - tussentijds bij elke taakuitvoering peer-assessments
 - tussentijds (...) werkt student eigen portfolio (met vragen) bij (o.m. met peer-assessments).
- Presentatie aan opdrachtgever (aan einde opdracht wordt gevraagde product gepresenteerd).
- Eindgesprek met competentieconsulent (op basis van portfolio en product)

Hoe wordt omgegaan met intake?

In gesprek met de competentieconsulent krijgt student informatie over systeem (handboek, communicatie,), stellen studenten zich aan elkaar voor, wordt competentiemeting (met competentiemeter) verricht, wordt aangegeven wat domeinvoorkeur is, wordt aangegeven wat leerwensen, prioritering competenties zijn.

Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden?

Zit in studiemateriaal, experts, e.d. Wordt tijdens taakuitvoering verworven.

Hoe is de begeleiding geregeld?

Tussentijdse monitoring en peer-assessment

Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?

Alle documenten die u als medewerker van Incompany Milieuadvies produceert, dienen zoveel als mogelijk en nuttig zodanig gearchiveerd te worden dat ze voor alle medewerkers van het bedrijf toegankelijk zijn. Daarnaast maken studenten gebruik van mail en BSCW.

Leveren studenten (tussen)producten op?

Er zijn tussenrapportages, stukken die geschreven worden om te worden opgenomen in een eindrapportage van een opdracht, of die als voorbereiding daarop dienen.

Wat en hoe wordt e.e.a. beoordeeld? (assessments)

Er is het eindrapport dat in het kader van de opdracht vervaardigd wordt. Het eindrapport komt ook in het projectarchief.

Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?

Zie begeleiding.

Hoe is de toetsing geregeld?

Zie beoordeling.

DIDACTISCH MODEL**Werktitel**

Projectonderwijs (i.c. Fietsenfabriek TBK)

Inleiding/achtergrondinformatie

Projectonderwijs is een onderwijsvorm waarin de studenten in heterogeen samengestelde projectgroepen een opdracht (studietaak) uitvoeren. Ze werken projectmatig gedurende langere tijd, ze verdelen taken, ze passen elders opgedane kennis toe en toetsing vindt plaats door beoordeling van het gezamenlijke eindproduct en door individuele beoordeling.

Visie op competenties

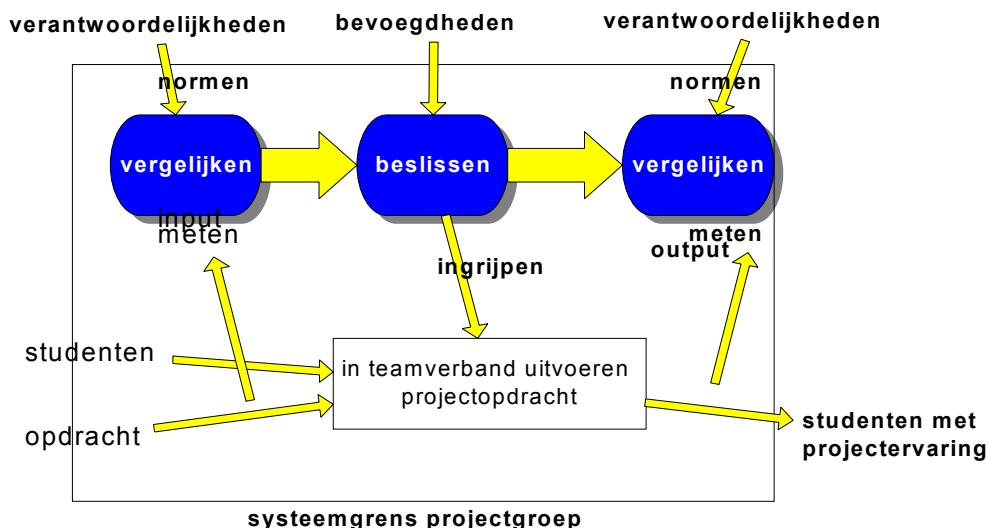
Niet expliciet aangeduid.

Algemene en specifieke doelstellingen studiehandleiding.

Kern van het project is om te onderzoeken wat de consequenties zijn voor die fietsenfabriek van het zelf vervaardigen van de frames. De opdracht voor de groepen is om een advies voor de directie op te stellen met betrekking tot dat zelf vervaardigen. Daarin spelen bouwtechnische, ergonomische, sociale, economische, ... aspecten en belangen een rol (multi-disciplinaire benadering van de competentie).

Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen (lieft aangegeven met een plaatje en met de relaties tussen de componenten)

Het uitvoeren van een proces is te beschrijven in systeemtermen

Dit transformatieproces wordt idealiter door de groep zelf gestuurd en niet door de docenten. Systeemgrens ligt vast: bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn bepaald; buiten systeem bevindt zich de sturing van de docent. Groepsproces (en begeleiding) belangrijk maar niet in draaiboek vastgelegd.

Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief.

In de cursussen (te bestuderen tijdens de looptijd van het project=240 SBU) komen onderwerpen aan bod die moeten worden toegepast in het project.

Project wordt in fasen uitgevoerd, globaal:

Fase 1: Helder krijgen van de opdracht

Fase 2: Probleemanalyse van voorlopige probleemstelling tot definitieve probleemstelling

Fase 3: Afbakening en planning. Inventariseren van uit te voeren activiteiten ..

Fase 4: Oplossingsalternatieven ontwerpen met overweging van consequenties, alternatief kiezen

Fase 5: Voorbereiding en realisatie, gekozen oplossing uitwerken

Fase 6: Evaluatie en nazorg

Hoe wordt omgegaan met intake?
Is voor derde periode en vierde periode.
Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden?
Ze passen elders opgedane kennis toe, en verwerven nieuwe kennis tijdens taakuitvoering. Ze passen nieuw verworven kennis uit cursussen meteen toe in project.
Hoe is de begeleiding geregeld?
Onduidelijk. Geen draaiboeken bekend.
Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?
Onduidelijk. Geen draaiboeken bekend.
Leren studenten (tussen)producten op?
Fase 1: Opdrachtformulering Fase 2: Probleemstelling Fase 3: Projectplan Fase 4: Projectontwerp en gedetailleerd plan Fase 5: Projectresultaat Fase 6: Nacalculatie en leerervaringen
Wat en hoe wordt e.e.a. beoordeeld? (assessments)
Beoordeling door tutor.
Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?
Zie begeleiding.
Hoe is de toetsing geregeld?
Toetsing vindt plaats door beoordeling van het gezamenlijke eindproduct en door individuele beoordeling (door tutor).

DIDACTISCH MODEL
Werktitel IMTO: Innovatie Methoden en Technieken Onderwijs
Inleiding/achtergrondinformatie Bij IMTO gaat het er niet om studenten vol te gieten met inhoudelijke kennis en vaardigheden. Daarvoor is het informatie-aanbod te groot. De studenten dienen in een bepaalde situatie binnen een bepaalde tijdspanne kennis en vaardigheden toe te passen en zo een bijdrage te leveren aan de oplossing van problemen in een bepaalde context. Op dat vermogen, competentie, worden ze beoordeeld. Om dat te bereiken is de onderwijstaak niet alleen pure kennisoverdracht en aanleren van vaardigheden, maar ook het sturen van studenten in het leren verwerven en toepassen van kennis en vaardigheden.
Visie op competenties Binnen IMTO heeft men de visie van de competentie op verschillende niveau's. Neem als voorbeeld de onderzoekscompetentie: deze competentie moet geprofessionaliseerd worden tot een bepaald niveau. De student komt binnen op een startniveau. Uit didactisch oogpunt worden de benodigde kennis en vaardigheden gedoseerd aangeboden in een aantal rondes die cumulatief zijn en de onderzoekscompetentie op een steeds hoger niveau brengen. De competentieniveaus volgen elkaar concentrisch op, zijn cumulatief en worden voor de student steeds complexer. Op elk competentieniveau wordt een compleet onderzoek (een gehele competentie) in een reële context opgezet van probleemstelling tot rapportage. De student wordt daartoe aangezet door een studietaak. De student is aan het einde van de studie veel meer competent dan in het begin, waarbij hij of zij dan meer bruikbare inhoudelijke en methodologische kennis en vaardigheden heeft. In het algemeen zijn de aan te leren vaardigheden cumulatief: het verwerven van een bepaald competentieniveau en een zekere beheersing van de vorige niveau's is een vereiste. Het verwerven van competenties vindt plaats door directe kennisoverdracht, door kennistoepassing via coaching en apprenticeship en door transfer via verworven expertise (experience).
Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen (lieft aangegeven met een plaatje en met de relaties tussen de componenten) <ul style="list-style-type: none"> - student - begeleider - medestudenten - studietaak (op studienet) - bronnen (divers, bijvoorbeeld in studienet, internet, boeken, cursussen, artikelen etc.) - eindproduct <ul style="list-style-type: none"> STUDENT STUDIETAAK (onderzoek) <ul style="list-style-type: none"> - Introductie - Opdracht - Uitwerken opdracht • Bronnen • Deeltaken <ul style="list-style-type: none"> • Medestudenten • Begeleiding EINDPRODUCT (onderzoeksrapport) (presentatie) (verdediging)

Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief.

Studenten krijgen een eindopdracht in de vorm van een taak. Deze taak houdt in dat de student een rapportage opstelt over een onderzoeksopdracht die hij zelf gaat uitvoeren. De taak heeft betrekking op een compleet onderzoek, waarvan alle onderzoeksfasen aan de orde komen. Studenten krijgen een aan een onderwerp gekoppelde opdrachtbeschrijving, die ze kunnen uitvoeren. Als studenten de taak niet als geheel kunnen uitvoeren zijn er deeltaken die ze kunnen uitvoeren. Bij de uitvoering van de taak staat studenten een veelheid aan bronnen ter beschikking. Studenten werken in principe individueel aan de taak, maar er wordt wel van studenten verwacht dat ze hun medestudenten betrekken en raadplegen bij het uitvoeren van de taak. De rol van de begeleider is meer monitorend van aard. Hij volgt de discussiegroepen en geeft indien nodig toelichtingen en aanbevelingen. Uiteindelijk schrijft de student een onderzoeksverslag. Bij competenties van hogere niveaus zullen studenten hun onderzoeksresultaten ook dienen te presenteren en te verdedigen. De beoordeling van eindresultaten vinden plaats door de begeleider/examinator.

Hoe wordt omgegaan met intake?

Niveau 0 van IMTO is het kennismakingstraject. Hier kan de student kennismaken met onderzoek en de wijze waarop het onderwijs gestalte krijgt in IMTO. Ook is een introductiedag voorzien waarop studenten kennismaken met elkaar en het projectteam. Op een hoger niveau van competentie kan de student toetsing doen aan de hand van een taak. Het betreft geen echte intake maar de student doet a.d.h.v. de competentiekaart aan zelftoedeling.

Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden?

Via taken en opdrachten.

Bij de bestudering van bronnen: kennis opdoen van het vakgebied (bijvoorbeeld psychologie).

Via begeleiding en medestudenten.

Hoe is de begeleiding geregeld?

Introductiedag.

Elektronische begeleiding.

Stimulering tot samenwerking in discussiegroepen.

Monitoringfunctie van begeleider.

Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?

Samenwerkend leren is geen doel op zich, maar medestudenten vormen wel een bron van kennis en ervaring.

Leveren studenten (tussen)producten op?

Studenten leveren een eindrapportage (onderzoeksrapport) op. In het kader van samenwerkend leren worden tussenproducten opgeleverd die met medestudenten kunnen worden besproken.

Wat en hoe wordt e.e.a. beoordeeld? (assessments)

Eisen m.b.t. beoordeling worden aan de studenten kenbaar gemaakt. Er wordt aangegeven wat in de eindrapportage moet staan en aan welke criteria die moet voldoen.

Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?

Studenten krijgen feedback op de opgeleverde eindrapportage van de begeleider/examinator. Via discussiegroepen krijgen studenten feedback van hun medestudenten en ook van de begeleider.

Hoe is de toetsing geregeld?

Toetsing vindt plaats aan de hand van het schrijven van een onderzoeksrapport: dat wil zeggen per niveau van de competentie wordt een eindrapportage gemaakt. Daarnaast zitten er ook kennis- en voortgangstoetsen in het materiaal.

DIDACTISCH MODEL
Werktitel: Domeinproject Integratie Internationaal recht
Inleiding/achtergrondinformatie Het Domeinproject Integratie Internationaal Recht wordt gekenmerkt door: <ul style="list-style-type: none"> • Sturing vanuit en terugkoppeling naar de competenties op het vakgebied • Toepassing van leren leren • Modelleren en opslag van leermateriaal, de opdrachten en casussen • Toepassing van een scala aan procedures.
Visie op competenties Uitgangspunt voor de competentiekaart van Internationaal Recht is de 'Vaardighedenkaart voor Rechtswetenschappen'. Deze is toegespitst op het domein Internationaal Recht. Na discussie is een overzicht van vaardigheden gemaakt die een afgestudeerd jurist dient te beheersen.
Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen (liefst aangegeven met een plaatje en met de relaties tussen de componenten) De student krijgt een complexe casus aangeboden, waarin problemen uit het volledige domein verwerkt zitten: de domeinverkenner. Deze domeinverkenner wordt door de groep studenten besproken en geanalyseerd. Deelproblemen worden onderscheiden. Na deze eerste verkenning krijgen studenten de domeinverkenner opnieuw aangeboden, maar nu met verwijzingen naar verwervingsblokken: entiteiten waarbinnen zich een casus, toetsen, begeleiding, verwijzingen naar competenties en ondersteunend materiaal bevinden. Binnen deze blokken krijgt de student de mogelijkheid om kennis- en vaardigheidsbestanden op te bouwen en competenties te ontwikkelen die vereist zijn als internationaal jurist. De student is vrij om de verwervingsblokken door te nemen, echter per kennisblok moet de student voldoen aan bepaalde voorkenniseisen. In tal van verwervingsblokken zal samenwerking met medestudenten noodzakelijk zijn. Daarnaast is begeleiding noodzakelijk. Binnen de opleiding krijgen samenwerking en begeleiding een fundamentele rol. Naast het casusgebaseerde scenario worden twee andere gezichtspunten op het domein ondersteund: Competentiekaart; van hieruit kan worden genavigeerd naar de verwervingsblokken die noodzakelijk zijn om specifieke competenties te ontwikkelen; Thematiek; van hieruit kan worden genavigeerd naar materiaal over specifieke onderwerpen.
Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief. Casusschets: Schets van casus met daarbij een vraag, die opgelost dient te worden Introductie: Leerdoelen Studieboek: Bijvoorbeeld lees het hoofdstuk....., met daarbij studiesuggesties Studiesuggestie toegelicht met voorbeeld Opgave Terugkoppeling op opgave Studiesuggestie Opgave Terugkoppeling opgave Studiesuggestie Opgave Terugkoppeling opgave Studieboek in plaats van studiesuggestie Certificatietoets

Hoe wordt omgegaan met intake?

In de intake gebeuren de volgende zaken:

De inhoud van het onderwijsarrangement wordt bepaald;

Nagegaan wordt of de student voldoende voorkennis heeft om te starten met internationaal recht.

Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden?

In de verwervingsblokken zullen de studenten nieuw te verwerven kennis en vaardigheden opdoen.

Hoe is de begeleiding geregeld?

De begeleiding van de studenten verloopt via Audiographics.

Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?

Binnen de opleiding krijgt samenwerkend leren een fundamentele rol. De student navigeert zelf door het domein en bepaald zelf wat hij nodig heeft voor de oplossing van de casus. Dit kan hij doen in samenwerking met andere studenten.

Leveren studenten (tussen)producten op?

De opdrachten die in een onderwijseenheid zitten, zijn de tussenproducten.

Wat en hoe wordt e.e.a. beoordeeld? (assessments)

- Onderwijseenheid of verwervingsblok: beoordelingsprotocollen voor werkwijzen en producten voor zowel individuele als groepsprestaties voor self-assessment
- Onderwijseenheid of verwervingsblok: beoordelingsprotocollen voor peer-assessment
- Onderwijsarrangement: portfolio en skills management systeem

Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?

Feedback zowel vanuit studenten als via begeleiding en loopt via Audiographics.

Hoe is de toetsing geregeld?

Zie hierboven

DIDACTISCH MODEL**Werktitel**

SPOIT -ICT scholingstraject Onderwijsinspectie Nederland

Inleiding/achtergrondinformatie

Dit scholingsproject voor de Onderwijsinspectie is een onderdeel van SPOIT. Het is een nascholingstraject op het gebied van Informatie- en communicatietechnologie voor alle onderwijsinspecteurs in Nederland.

De hier beschreven pilot heeft een looptijd van een jaar. Gedurende dat jaar zijn er vijf bijeenkomsten gepland die opgevat kunnen worden als klassikale scholing. Tussen de bijeenkomsten werken de inspecteurs samen via het internet aan opdrachten onder deskundige begeleiding van een coach.

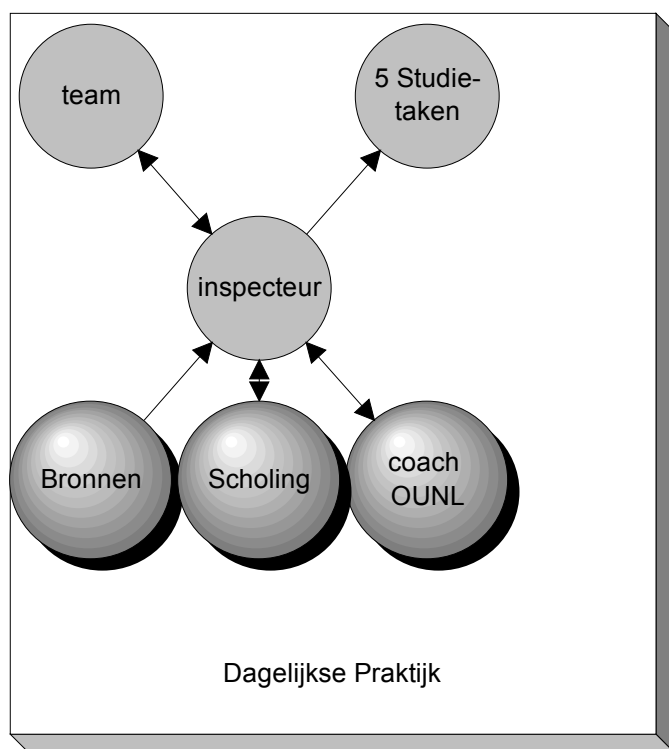
Visie op competenties

Competenties worden niet expliciet genoemd. Wel wordt er verondersteld dat we met dit scholingstraject een bijdrage leveren aan een competente organisatie. Competentie wordt in dit project vanuit de hoek van het 'kennismanagement' benaderd.

Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen (liefst aangegeven met een plaatje en met de relaties tussen de componenten)

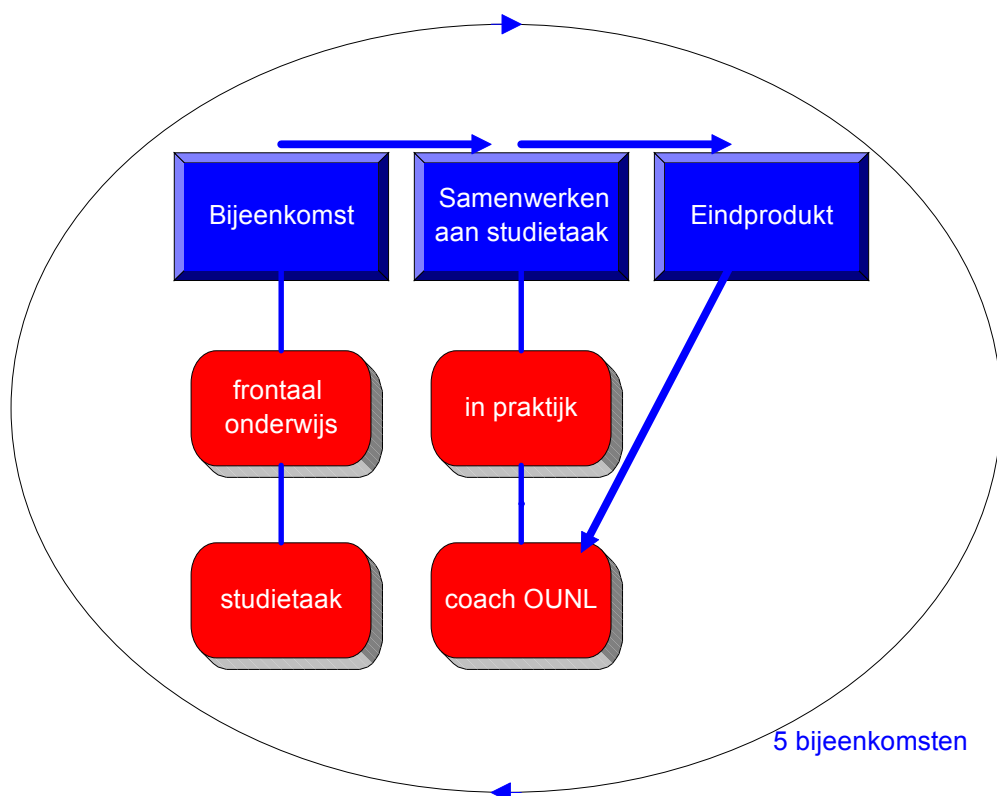
- De individuele inspecteur
- Het team van inspecteurs waarmee samengewerkt moet worden
- De coach van de OUNL bereikbaar via e-mail
- De 5 studietaken (na iedere bijeenkomst wordt er verder gewerkt aan een opdracht)
- De dagelijkse praktijk in de verschillende onderwijssectoren te weten, basisonderwijs, voortgezet onderwijs, hoger onderwijs en beroepsonderwijs.

De verschillende bronnen zowel elektronisch als schriftelijk

Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief.

Er zijn vijf bijeenkomsten gepland. Iedere bijeenkomst bestaat uit een ochtend 'frontaal onderwijs' waarbij een expert een ICT-gebied inhoudelijk zal toelichten. Het tweede dagdeel van de bijeenkomsten bestaat uit het voorbereiden in groepen van een studietaak die men de komende weken in de praktijk zal moeten uitvoeren. Gedurende 8 weken (dit is de tussenliggende tijd tussen bijeenkomsten) worden de groepen begeleid door een coach van de OUNL. De coach zorgt voor het aandragen van extra informatie en stroomlijnt de discussies. Na 8 weken leveren de inspecteurs het eindproduct in bij de coach. De beoordeling zal centraal plaatsvinden. Afhankelijk van de resultaten kunnen de resterende bijeenkomsten inhoudelijk aangepast worden. De feedback op de opdracht krijgen de inspecteurs in het tweede dagdeel van de daarop volgende bijeenkomst.

Hoe wordt omgegaan met intake?

Er is een uitgebreide intake procedure. Na een gesprek met het management worden er interviews gehouden met individuele inspecteurs. Daarnaast worden er discussiebijeenkomsten georganiseerd met groepen inspecteurs. Bij de intake staat dus de inhoud van de scholing centraal.

Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden?

Het uitgangspunt is dat inspecteurs, die zelf indicatoren kunnen maken, deze ook kunnen inzetten in de praktijk. Het aspect 'ownership' van producten speelt een belangrijke rol in de motivatie om indicatoren te gebruiken voor ICT-gebruik. Zelfwerkzaamheid i.s.m. de OUNL om de gestelde leerdoelen te realiseren is de gehanteerde strategie.

Hoe is de begeleiding geregeld?

De coach van de OUNL zorgt voor individuele begeleiding van de verschillende groepen. Elke groep bestaat uit ongeveer 4 inspecteurs. De inspectie zelf deelt de inspecteurs in in groepen.

Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?

Samenwerkend leren is een speerpunt in dit traject. Het is de bedoeling dat de inspecteurs samen indicatoren voor ICT-gebruik gaan ontwikkelen waarmee men in de praktijk scholen kan beoordelen op 'goed' ICT-gebruik.

Leveren studenten (tussen)producten op?

Na iedere bijeenkomst krijgen de studenten een studietaak die uiteindelijk resulteert in een tussenproduct. Na ongeveer 8 weken leveren de studenten een gezamenlijk eerste tussenproduct op per groep.

Wat en hoe wordt e.e.a. beoordeeld? (assessments)

De toetsing is grotendeels een self-assessment. De onderwijsinspectie geeft zelf aan aan welke doelen het nascholingstraject moet voldoen. Ze leveren ook zelf de toetscriteria. De coach van de OUNL ziet erop toe dat deze criteria gehaald worden.

Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?

De coach kan de studenten benaderen per e-mail. Gedurende het traject zijn er wekelijkse bijeenkomsten gepland waarbij iedere coach de voortgang bespreekt met z'n collega's. Feedback kan individueel of per groep gegeven worden. Een belangrijk aspect hierbij is het raadplegen van de elektronische bron in de vorm van een intranet dat als gezamenlijk kennisbestand dient.

Hoe is de toetsing geregeld?

Zie beoordeling.

Didactisch model
Werktitel: Competentiegericht Bestuurskunde-onderwijs
Inleiding/achtergrondinformatie: In dit didactisch scenario's bestaat de kern uit probleemsituaties, die naast elkaar, non-lineair worden aangeboden. Elk van deze probleemsituaties bevatten oefentaken en toetstaken. De taken zijn geformuleerd naar analogie van taken uit de praktijk. De praktijktaak adviseren over beleid heet ook als leertaak adviseren over beleid. Bij elke taak hoort een opdracht die betrekking heeft op een casus uit de bestuurskundige praktijk. Via het uitvoeren van de opdracht die betrekking heeft op een casus wordt de student in staat gesteld om te laten zien dat hij ook daadwerkelijk beschikt over kennis en vaardigheden op het gebied van de bestuurskunde. Studenten krijgen de mogelijkheid om zo nodig deze kennis en vaardigheden actief te verwerven. De opdracht die studenten hebben in het verlengde van een taak, leidt tot het maken van een product zoals een beleidsadvies. Een aantal producten wordt beoordeeld. Na oriëntatie op de probleemsituaties kiest de student zelf een volgorde van het werken binnen probleemsituaties aan bijbehorende taken. Alleen het eindproduct daarvan wordt beoordeeld. De overige taken en bijbehorende producten kan de student als oefening maken.
Visie op competenties Bij dit model wordt ervan uitgegaan dat competenties beschreven kunnen worden als taken die in bepaalde probleemsituaties moeten worden uitgevoerd. Voor het hele terrein van de bestuurskunde is een aantal taken gedefinieerd en een aantal probleemsituaties.
Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen (liefst aangegeven met een plaatje en met de relaties tussen de componenten) In de leeromgeving zijn de volgende componenten/actoren te onderscheiden: <ul style="list-style-type: none"> • de probleemsituaties met daaraan gekoppeld de taken (sturend element) – aangeboden via het web • de bronnen bestaande uit: handleiding vaardigheden, kennisdomein bestuurskunde, eventueel andere boeken, tijdschriftartikelen – deels aangeboden via het web en deels schriftelijk of op cd-rom • de begeleider – bereikbaar via e-mail • de medestudenten uit de groep waarmee een aantal taken worden uitgevoerd – bereikbaar via e-mail.

Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief

Eventueel kan hierbij een onderscheid gemaakt worden tussen:

Het niveau van de onderwijseenheid:

De onderwijseenheid bestaat uit een aantal probleemsituaties. Voor elke probleemsituatie is een oefentaak en een toetstaak geformuleerd.

De volgende stappen komt een student achtereenvolgens tegen:

Introductie: in de introductie wordt aangegeven hoe de cursus in elkaar zit

Het maken van een studieplan: op basis van een korte beschrijving van de probleemsituaties moet de student kiezen met welke probleemsituaties hij wil oefenen en voor welke probleemsituaties hij getoetst wil worden. Dit resulteert in een persoonlijk studieplan.

Het bevestigen van het studieplan en het samenstellen van de studiegroepen:

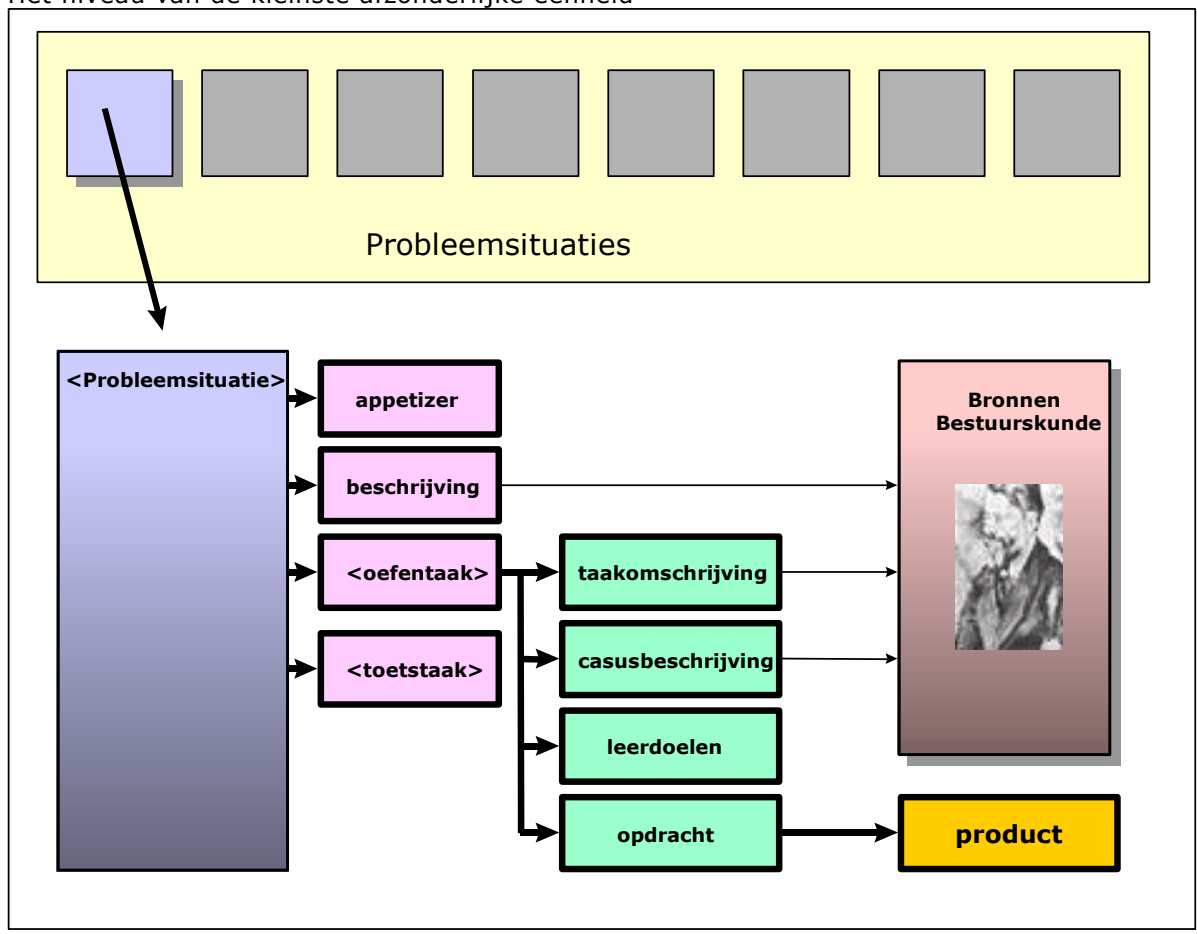
De begeleider vormt op basis van de studieplannen een aantal studiegroepen, die allemaal eenzelfde studieplan gaan uitvoeren en geeft aan de studenten door of en met wie ze hun studieplan gaan uitvoeren.

Het uitvoeren van de oefentaken: studenten voeren eerst de oefentaken uit. Hierbij zijn er taken die individueel en taken die in de groep moeten worden uitgevoerd.

De oefentaken worden ingestuurd en de studenten krijgen een standaardterugkoppeling.

Het uitvoeren van de toetstaken: de studenten voeren de toetstaken uit. Ook deze zijn zowel individueel en in groep. Het uitvoeren van de toetstaken wordt beoordeeld met een cijfer.

Het niveau van de kleinste afzonderlijke eenheid

Hoe is de toetsing geregeld?

In het studieplan geven de studenten aan welke taken zij als toetstaak zullen uitvoeren. Deze taken worden uitgevoerd en leiden tot een product. Dit product wordt beoordeeld en hiervoor wordt een cijfer gegeven.

Welke (tussen)producten leveren studenten?

Elke taak leidt tot een concreet product. Per taak leveren studenten een product in. Voor de oefentaken is dit niet verplicht.

Hoe wordt omgegaan met beoordelingscriteria?

Per taak worden een aantal criteria aangegeven waaraan het opgeleverde product moet voldoen. Deze criteria worden door de begeleider gebruikt bij de beoordeling.

Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?

De studenten krijgen standaard feedback op de ingeleverde producten uit oefentaken. Op de producten van de toetstaken krijgen ze alleen een cijfer.

Hoe is de begeleiding geregeld?

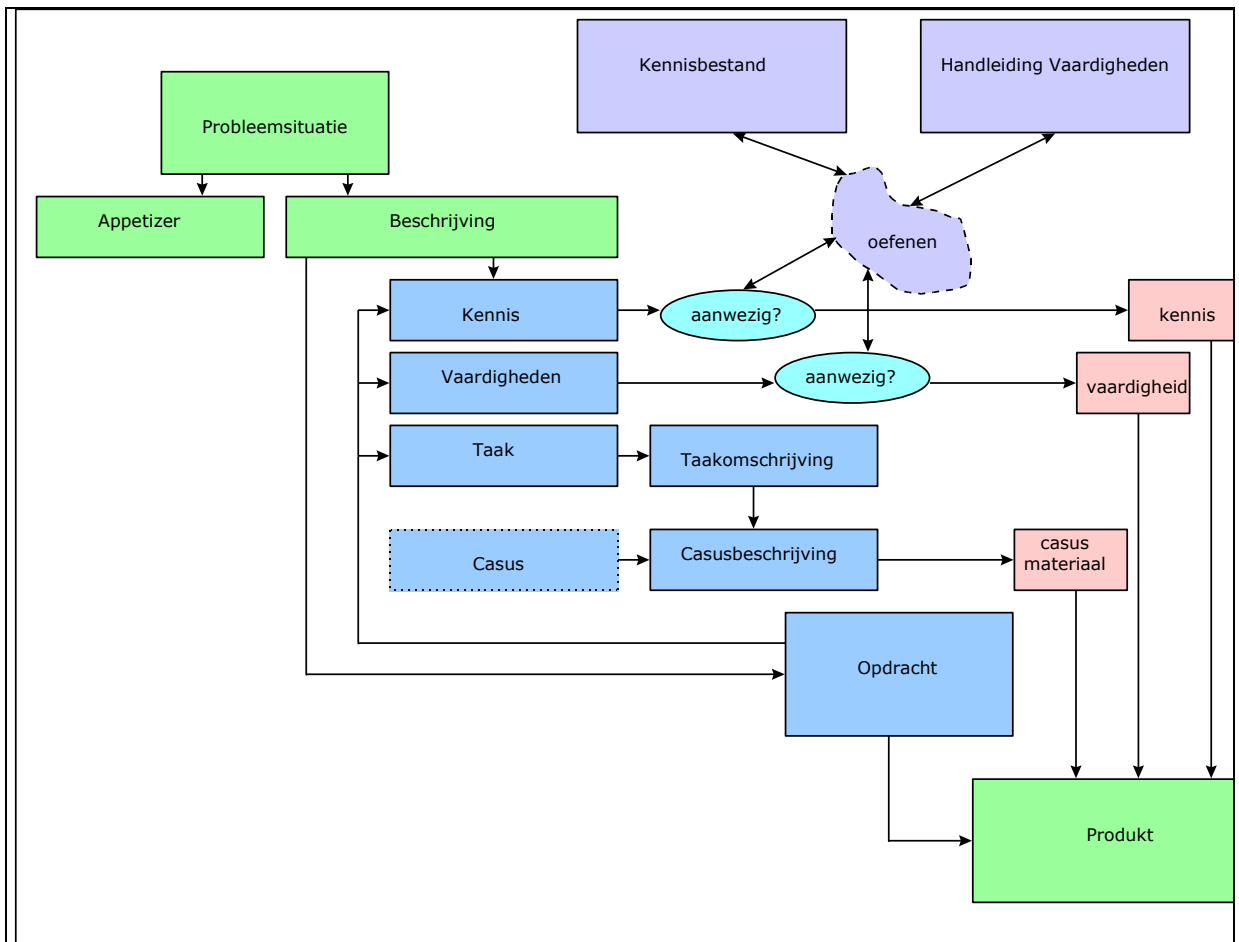
De begeleider keurt het studieplan goed en regelt de indeling in groepen. De begeleider fungeert verder vooral als vangnet. Via e-mail of via de standaard-discussiegroep bij de cursus kunnen studenten vragen en problemen voorleggen. De begeleider stuurt de standaardterugkoppeling.

Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?

De studenten krijgen bij de goedkeuring van hun studieplan ook een lijst e-mailadressen van medestudenten (drie), met wie ze de groepstaken moeten uitvoeren. In de groep wordt een trekker aangeduid. De groep zelf is verantwoordelijk voor de voortgang.

Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden?

In onderstaand model van competentiegericht leren is te zien hoe al deze onderdelen samenhangen. Het is te zien als een leerplatform waarop studenten kunnen tonen wat ze waard zijn en waarop ze zo nodig kunnen oefenen. De pijlen geven aan welke leerpaden wij door de vormgeving van het web aan studenten suggereren.

Figuur 2: Platform voor competentiegericht leren

Studenten zijn dus vrij om de bronnen al dan niet te gebruiken. Er zijn voor het gebruik van bronnen verschillende manieren van verwijzen gaande van zeer expliciete verwijzingen 'lees dit stukje' tot de mogelijkheid voor studenten om vrij doorheen het hele bronnenbestand te zoeken.

Hoe wordt omgegaan met intake?

De enige vorm van intake is een korte beschrijving van de probleemsituaties op basis waarvan een student zijn of haar studieplan beschrijft.

DIDACTISCH MODEL**Werktitel**

Methoden en Technieken Bedrijfswetenschappelijk onderzoek

Inleiding/achtergrondinformatie

Bij EBB wordt een cursus methoden en technieken ontwikkeld, waarin het ontwerpen van een onderzoek centraal staat.

Visie op competenties

Aangesloten wordt bij de visie op competenties van het IMTO-project. In deze onderwijseenheid ligt echter het accent op het ontwerpen van onderzoek.

Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen

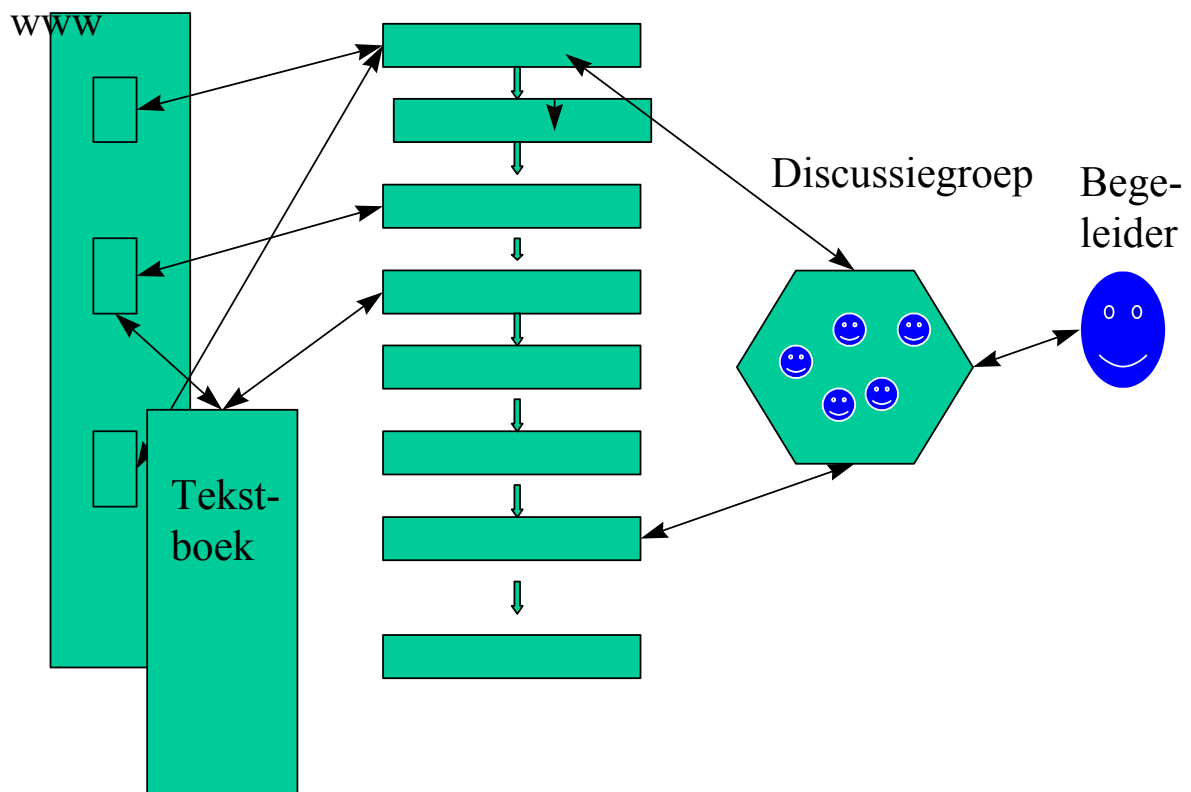
De leeromgeving bestaat uit:

- een www-site met daarin twee onderdelen: studietaken en bronnen
- een aantal discussiegroepen: een koffiekamer en een aantal inhoudelijke werkplaatsen
- een korte introductiebrief
- een boek
- een begeleider per inhoudelijke werkplaats
- een helpdeskmedewerker.

Bronnen op

www

Deeltaken

Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief.

De onderwijseenheid bestaat uit:

Een korte introductiebrief waarin studenten aanwijzingen krijgen hoe ze op de site moeten komen en hoe ze moeten beginnen. Daarna wordt alle sturing via de www-site geboden.

De kern van de onderwijseenheid wordt gevormd door het studietakenschema, waarin alle studietaken zijn aangegeven en waarin de deadlines voor het inleveren van producten worden aangegeven. Elke studietaak bestaat uit de volgende onderdelen:

- Introductie
- Vereiste voorkennis en vaardigheden
- Nieuwe kennis en vaardigheden
- Gebruikte teksten (verwijzing naar de bronnen)
- Opdrachten (per opdracht wordt aangegeven wat ze ermee moeten doen, eventueel wordt ook aangegeven hoe ze moeten rapporteren en wanneer ze feedback krijgen op de opdracht).

In elke studietaak is minimaal een opdracht opgenomen waarin de student een product in de nieuwsgroep moet plaatsen. Een medestudent wordt gevraagd om op dit product feedback te geven.

Hoe wordt omgegaan met intake?

Alleen studenten die aan een aantal formele ingangsvoorwaarden (afgenomen cursussen) voldoen worden toegelaten. In de eerste studietaak is een uitgebreid assessment opgenomen waarin studenten kunnen nagaan in hoeverre ze de vereiste voorkennis ook echt bezitten. Daarnaast bevat het assessment ook een aantal vragen, die de begeleider een beeld geven van de student.

Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden?

Vanuit de opdrachten bij elke studietaak wordt een student gestuurd naar bronnen waar de nieuw te verwerven kennis en vaardigheden aan de orde zijn. In een aantal gevallen wijst de begeleider in zijn persoonlijke feedback ook op bronnen waar studenten de voor hen relevantie kennis en vaardigheden kunnen vinden.

Hoe is de begeleiding geregeld?

Voor een aantal opdrachten wordt aangegeven dat de begeleider persoonlijke feedback geeft. Op voorhand weet de student welke opdrachten dit betreft.

Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?

Bij de eerste studietaak wordt aan studenten gevraagd zich voor te stellen en om elke andere participant een vraag te stellen. Daarna worden duo's gevormd. Elke student publiceert de uitwerkingen van een aantal opdrachten in de nieuwsgroep, zijn of haar partner wordt telkens gevraagd om feedback te leveren.

Leren studenten (tussen)producten op?

Studenten leveren per studietaak een product op. Drie producten van de 14 worden formeel beoordeeld.

Wat en hoe wordt e.e.a. beoordeeld?

Drie producten worden formeel beoordeeld met een cijfer. Hierbij worden criteria gebruikt die op voorhand in de studietaak zijn aangegeven.

Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?

De begeleider geeft pas feedback op het product van een student, nadat de partner feedback gegeven heeft en nadat het product op basis van die feedback is bijgesteld.

Hoe is de toetsing geregeld?

Drie producten worden formeel beoordeeld. Deze drie producten moeten voldoende zijn. Het laatste product, het onderzoeksontwerp, is bepalend voor het eindcijfer. Hierbij wordt echter ook het groeiproces in de producten meegenomen.

DIDACTISCH MODEL
Werktitel Case-based learning)
Inleiding/achtergrondinformatie Cases worden meer en meer in het onderwijs ingezet. Een plausibele verklaring voor dit feit is dat cases behulpzaam zijn bij het voorbereiden van studenten op werkelijke problemen die ze in hun latere beroepspraktijk kunnen tegenkomen. Bij case-based learning vervullen cases een centrale rol en sturen het leerproces van de student. Cases zijn, mits zorgvuldig ontworpen en ingepast in de opleiding, gecontroleerde praktijksituaties die een goede brug vormen tussen de theorie van het vakgebied en de realiteit van de beroepspraktijk. CBL is een overkoepelend begrip, waaronder PO, PGO, Interactieve praktijkconfrontaties vallen. Er zijn heel veel verschillende stramien en voorbeelden aan te duiden met CBL. Het enige wat in al deze stramien gemeenschappelijk is, is dat het altijd gaat om een praktijkgeval en dat interactie tussen docent en student als essentieel wordt gezien.
Visie op competenties Er wordt gesproken over probleemoplossende vaardigheden en gedrag, maar niet expliciet over competenties.
Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen (liefst aangegeven met een plaatje en met de relaties tussen de componenten) In principe zijn bij CBL de volgende componenten denkbaar: <ul style="list-style-type: none"> • Student • Medestudent(en) • Begeleider • Casebeschrijving • Casedossier: authentieke of bewerkte documenten of onderdelen ervan (jaarverslagen, rapporten etc.) • Leerinhoud: cursus a,b,c,.. • Beoordeling Er zijn allereerst mensen nodig om een casus te maken (case design). Soms kun je ze uit een case clearing house kant-en-klaar kopen (bijvoorbeeld European Case Clearing House). Maar meestal moet je ze maken via deskresearch, maar beter via fieldresearch. Vaak wordt bij de ontwikkeling een caseplan opgesteld.
Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief. Student krijgt case voorgelegd, d.w.z. casebeschrijving met bijlagen en verwijzing naar bronnen. Vervolgens gaat de student hiermee aan de slag om de case te analyseren (daarbij kunnen de volgende activiteiten aan de orde komen): <ul style="list-style-type: none"> • oriënteren op het verhaal: lezen om een eerste indruk van de case te krijgen • oriënteren op het probleem • definiëren van het probleem • kiezen van een analysekader, waarmee men het probleem wil aanpakken • analyseren van het probleem • voorspellen van de uitkomsten • kiezen van de oplossing • invoeren van de oplossing • rapportage/caseverslag • casediscussie

<p>Hoe wordt omgegaan met intake?</p> <p>Docent baseert casus op de doelgroep (en niet andersom); op een bepaalde plek in het curriculum wordt deze casus aangeboden.</p>
<p>Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden?</p> <p>Studenten moeten nieuwe kennis en vaardigheden opdoen in functie van de oplossing van de case. Vaak zal het bestaan uit een koppeling van bestaande kennis/vaardigheden met nieuwe kennis, meestal in de vorm van toepassing.</p> <p>Hoe complexer de casus, hoe meer mogelijkheden tot verwerving van nieuwe kennis en vaardigheden. Dit hoeft echter geen leerdoel te zijn.</p>
<p>Hoe is de begeleiding geregeld?</p> <p>De student kan (maar hoeft niet) op verschillende momenten en plaatsen begeleid en geleid worden, door middel van aanwijzingen, opdrachten en het geven van feedback:</p> <ul style="list-style-type: none"> • begeleiding in het leermateriaal zelf • persoonlijke individuele begeleiding • groepsbegeleiding door studenten onderling • groepsbegeleiding door de docent
<p>Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?</p> <p>Leren binnen case-based learning kan individueel plaatsvinden, maar in vele gevallen worden cases uitgewerkt in samenwerking met medestudenten. Er is wel altijd sprake van een individueel leertraject binnen CBL.</p>
<p>Leveren studenten (tussen)producten op?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verslagen, tussenrapportages • Presentaties, bijdrage aan casediscussie • Adviezen (voor bedrijf bv marketingmix) • Uitkomsten van analyses, berekeningen • Discussies
<p>Wat en hoe wordt e.e.a. beoordeeld? (assessments)</p> <p>Volgende elementen kunnen in beoordeling worden meegenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beoordeling van geschreven analyse van de case • afnemen van een schriftelijke case-examen, waarbij student een case krijgt voorgelegd die vergelijkbaar is met de cases waarmee hij heeft gewerkt • het afnemen van een mondeling case-examen • het beoordelen van het proces het tentamineren van deelvaardigheden een kennisonderdelen door middel van toetsvragen. • Portfolio met tussenproducten
<p>Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?</p> <p><i>Mogelijkheden</i> om bij cases feedback te verzorgen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een modelantwoord in het schriftelijke materiaal dat de student ter beschikking wordt gesteld • de schriftelijke uitwerkingen van de opdrachten nakijken en nabespreken • de feedback laten verzorgen door medestudenten en deskundigen tijdens een klasikale discussie • combinaties van voorgaande mogelijkheden.
<p>Hoe is de toetsing geregeld?</p> <p>Zie beoordeling.</p>

DIDACTISCH MODEL
Werktitel Taakgericht onderwijs (TGO)
Inleiding/achtergrondinformatie Taakgericht onderwijs kenmerkt zich door een structurering van de leerstof en aanpak ervan in een of meer studietaken. Een studietaak stelt de activiteit van de student centraal, waarbij de studenten meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid voor hun leren krijgen. Dat betekent dat er in de ontwikkeling van het onderwijs geredeneerd wordt vanuit de student en niet in de eerste plaats vanuit de inhoud of de docent. Een studietaak omvat een afgebakende hoeveelheid leerstof waarin alle effectieve factoren van het (zelfstandig) leren integraal zijn opgenomen. Een studietaak bestaat uit een heldere beschrijving van: <ul style="list-style-type: none"> een concrete doelstelling en taakomschrijving; een verlangd (eind)product, met daarbij een duidelijke norm en duidelijke criteria met betrekking tot de kwaliteit van dat product; een onderverdeling in subtaken met een didactisch verantwoorde taakstructuur; de hoeveelheid studiebelasting; praktisch, uitvoerbare studieaanwijzingen en adviezen voor de aanpak en uitvoering; aanwijzingen voor het vinden en gebruiken van informatiebronnen; een logisch en didactisch verantwoorde relatie met andere studietaken. <p>De combinatie van leerstofordening, didactische ondersteuning en organisatorische voorwaarden worden in een 'takenboek' nader omschreven. Het takenboek is voor een student het meest tastbare onderdeel van taakgericht onderwijs en vormt de leidraad voor zijn/haar studie. De inhoud van een takenboek kan sterk variëren, afhankelijk van de aard van het vak en de doelstellingen die men nastreeft met het onderwijs. Zo zal in bepaalde studietaken sterk de nadruk liggen op zelfstandig leren terwijl het bij andere studietaken expliciet noodzakelijk is dat de studietaken in groepsverband worden uitgevoerd. Ook is de vorm van didactische ondersteuning in takenboeken verschillend. Takenboeken kunnen een sterkere voor-structurering en expliciete sturing bevatten (bijvoorbeeld voor vakken in een onderbouwklas van het voortgezet onderwijs). Die sterke sturing kan in de loop van de studie afnemen en meer impliciet worden waardoor de zelfstandigheid van de studenten gestimuleerd en vergroot wordt (en de sturing meer impliciet wordt). Op deze wijze kan het onderwijs zodanig worden ingericht dat men studenten geleidelijk brengt naar zelfverantwoordelijk leren (zie ook: P. Kirschner in Onderwijs Innovatie, maart 1999). Voor de docenten zijn takenboeken instrumenten om de doelen en inhoud van het onderwijs te expliciteren en te komen tot een betere benutting van de beschikbare onderwijstijd. De onderwijsorganisatie is met takenboeken gebaat om het onderwijsprogramma en de hierbij noodzakelijke onderwijsvoorzieningen zichtbaar te maken en beter op elkaar af te stemmen.</p>
Visie op competenties Taakgericht onderwijs is een vorm van onderwijs die kan worden ingezet bij competentiegericht c.q. competentiegebaseerd leren. Vele onderwijsvormen/modellen die competenties als uitgangspunt nemen voor hun onderwijs, kennen al een al dan niet afgeleide vorm van taakgericht onderwijs (bijvoorbeeld IMTO, probleemgestuurd onderwijs, pgo Bestuurskunde).
Beschrijving van de componenten en de actoren die in de leeromgeving een rol spelen (lieft aangegeven met een plaatje en met de relaties tussen de componenten) <ul style="list-style-type: none"> - student - docent/mentor/begeleider - medestudenten - studietaak

Beschrijving van het didactisch scenario gezien vanuit studentperspectief.

Een studietaak is een afgebakende hoeveelheid onderwijs, met eigen doelen inhouden en een afsluiting. De term studietaak is expliciet gekozen om de nadruk te leggen op het uitgangspunt dat onderwijs beschouwd moet worden als proces van de student die iets moet bereiken door actief te zijn. Het didactische scenario bij taakgericht onderwijs is te beschrijven a.d.h.v. de onderdelen die zijn opgenomen in een studietaak:

- Introductie
- Leerdoelen
- Taakomschrijving
- Studeeraanwijzingen
- Sturende vragen en opdrachten, zelftoetsen
- Lees-, leer-, en oefenmateriaal
- Terugkoppeling op vragen en opdrachten
- Extra studeersuggesties, verwijzingen.

De studietaak vervangt in het taakgericht onderwijs de docent in diens hoedanigheid van directe aanbieder van de leerstof en gedeeltelijk als begeleider van het leerproces, de aansturing van de student vindt plaats door de studietaak. Voortgangscontrole en het geven van feedback moet vooral gericht zijn op het leren leren.

Tot slot wordt in de studietaak duidelijk aangegeven op welke wijze de student zal worden beoordeeld.

Hoe wordt omgegaan met intake?

Ofschoon gebruik kan worden gemaakt van voorkennistoetsing is het bij taakgericht onderwijs gebruikelijker om studenten goede informatie te verstrekken over de vereiste voorkennis, vaardigheden en startcompetenties alvorens men met een studietaak begint.

Hoe wordt omgegaan met (nieuw te verwerven) kennis en vaardigheden?

Studenten kunnen reeds verworven kennis en vaardigheden toepassen in het uitvoeren van studietaken. Anderzijds sturen studietaken studenten juist aan om nieuwe kennis op te doen en vaardigheden aan te leren.

Hoe is de begeleiding geregeld?

De begeleiding bij taakgericht onderwijs zit ingebouwd in de studietaak: studenten krijgen studeeraanwijzingen en er wordt beschreven welke leermaterialen de student ter beschikking staan voor het uitvoeren van de taak. Naast ingebouwde begeleiding in de taak zullen studenten een beroep doen op medestudenten bij het oplossen van problemen. Tot slot wordt bij studietaken, afhankelijk van de aard van de taak, in meer of mindere mate de docent ingezet als begeleider.

Hoe wordt omgegaan met samenwerkend leren?

Studenten kunnen binnen taakgericht onderwijs individueel studeren, maar afhankelijk van de aard van de taak is samenwerkend leren wenselijk/noodzakelijk.

Leveren studenten (tussen)producten op?

Naast het eindproduct waarop studenten uiteindelijk zullen worden beoordeeld (zie beoordeling), leveren studenten tussenproducten op als afronding van eventuele subtaken.

Wat en hoe wordt e.e.a. beoordeeld? (assessments)

Belangrijk punt bij de beoordeling bij taakgericht onderwijs is dat toetsing niet hoeft te bestaan uit de inzet van gebruikelijke tentaminering met (kennis)toetsen. De student dient bij de beoordeling ook een goed inzicht te krijgen in de mate waarin hij erin slaagt om zelfstandig te werken en leren.

Hoe wordt omgegaan met feedback naar studenten?

Feedback zit ingebouwd in de studietaak in de zin dat er een terugkoppeling is opgenomen op de opdrachten en vragen. Verder spelen medestudenten en de docent/begeleider een belangrijke rol bij het geven van feedback.

Hoe is de toetsing geregeld?

Zie beoordeling.

